

כְּבִלָא דְעֵבְדָא, והתירו לצאת בו לחצר, כי אם היה העבד כל היום בלא כבול אפילו בחצר, בדבר מועט שיעשה כנגד רבו, יסבור רבו שמשום שאין לו חותם הוא רואה עצמו כבן חורין ויבוא לידי קטטה (תוס', ורשב"א בשמו). ויש שפירש, שבתכשיטים אסרו בחצר שמה שתשכח ותצא בהם לרשות הרבים, אבל חותם שגנאי הוא לעבד, יזכור להסירו כשבא לצאת לרשות הרבים (רשב"א).

כִּיפָה שֶׁל צֶמֶר תָּנָן - כמין כובע. ואף שמונחת מתחת השבכה, חוששים שתסרינה להראות לחברותיה, כי יכולה להסירה בלי לגלות את שערוניה (רש"י), כיון שהשבכה מונחת בגובה הראש והכיפה עיקרה על המצח, ולפיכך יכולה לשלוף את כיפתה על ידי הדחק בלי לגלות ראשה מהשבכה (ע"פ רמב"ן וריטב"א). ויש שפירשו, שאף שאינה יכולה להוציאה מבלי להסיר השבכה, מכל מקום מרוב חשיבות התכשיט וקלות דעת האשה, חוששים שתסיר את השבכה לרגע קט כדי לטול את הכיפה להראות לחברותיה, ותחזיר את השבכה מיד (מאירי ור"ם מלניל בע"א). ויש שפירשו, שכיפה של צמר הם חוטי צמר ארוגים המונחים על המצח כמין ציץ (ע"פ ר"ף ופיה"מ לרמב"ם).

וְכָל שֶׁכֵּן כְּבִלָא דְעֵבְדָא, שיש לאסור לצאת בו, שיש לחשוש שתסרינו ותביאהו בידה כדי שלא תיראה שפחה [ואין בו טעם להתיר כמו בכיפה של צמר שיש לומר שלא תסרינו כדי שלא יתגלו שערותיה] [ר"ן על הרי"ף]. ויש שפירשו, שהקל וחומר הוא לפי שב'כבלא דעבדא' יש לאסור משני טעמים, משום החשש שמה תסרינו, ומשום חשש נוסף כמבואר להלן נח, א (פני יהושע וצל"ח).

מִסְתַּבְרָא כְּמֵאן דְאָמַר כִּיפָה שֶׁל צֶמֶר תָּנָן, כיון שכיפה של צמר שייכת דוקא באשה שבדיניה עוסקת המשנה, מה שאין כן 'כבלא דעבדא' אינו דוקא באשה (צל"ח). ויש שפירש, שכיון שהמשנה לא חילקה בין מיני הכבול, מסתבר להעמיד בכיפה של צמר כי אז כל שכן שאסור ב'כבלא דעבדא', ונמצא שהכבול האמור במשנה הוא בכל מיני הכבול, אבל למאן דאמר 'כבלא דעבדא', בכיפה של צמר מותר לצאת, ונמצא שהכבול האמור המשנה מתפרש רק על אחד ממיני הכבול (שבת של מי).

יוצֵאָה אִשָּׁה כְּכֹבֵל וְכִּאִסְטָמָא לְחֶצֶר, כדי שלא תתגנה על בעלה אם לא תתקטט כלל (משנ"ב שג, ט ומהלה לדוד שם, ב, וכמבואר בגמ' להלן סד, ב לענין כבול), אבל לא לרשות הרבים כמבואר להלן בבביתא, מהטעם שיתבאר להלן בבבאוריים. ■ וכן נפסק להלכה (ש"ע שם, ג ו-יח, ומשנ"ב שם ושעה"צ שם, י).

כְּלָיָא פְּרוּחִי - מצנפת קטנה שאוגדת בה שערות קטנות היוצאות מחוץ לקישוריה (רש"י). ונחשב תכשיט, ואסורה לצאת בה לרשות הרבים שמה תסרינו להראות לחברותיה (פסקי הרי"א ז, ערוך השלחן א"ח שג, ז). ויש שפירש, שהיא תחיתת בגד מזהב וקבועים בה אבנים טובות ומרגליות (תוס' בשם הערוך ערך אסטמא), ואסורה לצאת בה כיון שאינה מחוברת, וחוששים שמה תיפול ותעבירנה ברשות הרבים (הערוך שם). ויש שפירשו, שהיא כמין מטלית שתלויים בה חוטים היורדים ומכסים את פני הכלה כדי להפריח ממנה זבובים (ר"ח ורי"ף), ואסורה לצאת בה כיון שאינה תכשיט ולא מלבוש וכמשה היא חשובה (שם), אך התירו לטלטלה בחצר שאינה מעורבת כי אין זה משא גמור (שעה"צ שם, י), שהרי זה דרך מלבוש (תהלה לדוד שם, ב). ובהגהות הר"ש מדסוי על הרא"ש תמה, שכיון שאינה תכשיט, מאיזה טעם התירו בחצר).

הָכָא בְּקִטְלָא עֶסְקִינָן דְאִשָּׁה חוֹנֶקֶת אֶת עֶצְמָהּ, והאיסור הוא משום חציצה, כיון שהקטלא מהודקת. ומצד תכשיט אין חשש שתסרינה להראותה, כי אז לא תיראה כבעלת בשר, ובמשנה מדובר בקטלא רפוייה שאין בה חציצה, והאיסור הוא משום תכשיט שמה תסרינה להראותה (תוס'). ויש שכתב, שתכשיט שדרך הנשים להדקו ויש בו משום חציצה, אסרו לצאת בו אפילו ברפוי (רמב"ן), אלא שמדובר בשני סוגי קטלא, זו השנויה במשנה עשויה מזהב או כסף, ואסורה לצאת בה משום תכשיט, ואין בה משום חציצה כיון שהיא קשה ואינה מהדקת אותה כדי שלא יכאב לה. וזו השנויה בבביתא מדובר בעשויה מנד, שאינה תכשיט, ואסורה משום חציצה שמהדקת אותה כדי שתיראה בעלת בשר, שכיון שהיא רכה לא כואב לה להדקה (רשב"א). וראה רש"י כאן ולהלן נט, ב.

■ להלכה, קטלא חוצצת, מפני שחונקת בה את עצמה בחוזק (ש"ע י"ד קצח, ב). וכן אסורה לצאת בה בבשת במהודקת, שמה תארע לה טבילה ותסרינה משום חציצה, ואם היא רפוייה, אסורה לצאת בה שמה תסרינה להראות לחברותיה (ש"ע א"ח שג ב ו-ז ומשנ"ב שם ח ו-יח, וכמבואר בתוס').

חוטי שער אין חוצצין, ודוקא שלש שערות, אבל שיערה אחת מתהדקת וחוצצת, ובשתיים ספק חוצצות (רשב"א). ויש שכתב, שגם שתיים אינן חוצצות (ר"ן על הרי"ף). ויש שכתב, שגם שיערה אחת אינה חוצצת, לפי שכשהשיער קשור על דבר אחר, אינו מהודק (מאירי). ומה שחוטי שיער אינם חוצצים, זה דוקא כשקושרת בהם שערוניה, לפי שאין שיער נקשר היטב על גבי שיער, אבל על גבי בשר נקשר היטב וחוצצים, שקשה על גבי רך חוצץ כמבואר לעיל בע"א (רשב"א). ויש שכתב, שגם על גבי בשר אינם חוצצים, לפי שגם על הבשר אין השיער מתהדק (סדרי טהרה קצח, טו, בדעת הטור והראב"ד).

■ להלכה, חוטי שיער אינם חוצצים (ש"ע י"ד קצח, ד), לפי שכרוכים סביב השערות ולא מהודקים בהם (ט"ז שם, ו). ודוקא בשתי שערות או יותר, אבל שיערה אחת נקשרת היטב וחוצצת (ט"ז שם, ח). וחוטי שיער על גבי בשר, יש להחמיר שחוצצים (ערוך השלחן שם, כ).

תְּהוֵי קְמִיעַ מוּמַחָה וְתִשְׁתְּרִי, שכשם שבקמיע מומחה מותר לצאת משום שתכשיט הוא לחולה כאחד ממלבושיו (רש"י להלן ס, א), הוא הדין שיהיה מותר לצאת בחומרתא דקטיפא שהיה בזמנם בדוק לרפואה קמיע מומחה (משנ"ב שג, לט). ■ וכן נפסק להלכה (ש"ע שם, טו). ולא שייך בזה לאסור שמה ישלוף להראותו, שאינו דבר של נוי (משנ"ב שם).

וּבְטוֹטְפֵת וּבְסִרְבִּיטִין הַקְּבֹעִין בָּהּ, ובמשנה להלן (סד, ב) התירו בתפורים. ויש שכתב, שאפילו בקשורים מותר (טור א"ח שג, ב), שזהו הפירוש של 'קבועין' בבביתא כאן (ביאה"ל שם).

עֲנִיּוֹת עוֹשִׂין אוֹתָן שֶׁל מִינֵי צְבָעוֹנִין, והשמיענו בזה, שאפילו בשל מיני צבעונין שרק עניות עושות אותן, מכל מקום חוששים שתראה לחברותיה (תוס' הרא"ש). ויש שכתב, שהחידוש בזה הוא שעשירות מותרות במיני צבעונין, כיון שלא יבואו להראות לחברותיהן כשאינו מכסף או מזהב, ולא גזרו בנשים עשירות משום נשים עניות (ריטב"א). ■ להלכה, יש שכתב שאסורה לצאת בין שהם של כסף וזהב בין שהם של מיני צבעונין (ש"ע הרב א"ח שג, ד), ולא חילק בין עשירות לעניות.